

ולכן אם משה רבנו ע"ה היה משתמש במידת הקנאות והיה הורג בעצמו את עושי העבירה הללו, הרי בודאי היו נמצאים אנשים כאלה שלא רק שלא היו מרימים על נס מעשהו זה, אלא אדרבה היו מגנים אותו ביחסם אליו מידת הרציחה וכל מידות רעות אחרות בגלל מעשהו זה, וממילא היה זה גורם שכוח השפעתו על קהל עדת בני ישראל היה פוחת והולך, ולזאת כדי למנוע את הדבר הזה היתה מאת ה' זאת שתתעלם בשעה זו ממשה רבנו ההלכה של "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", ומכיון שתתעלם הלכה זו ממשה רבנו, הרי בודאי משה רבנו לא יהרוג אותם סתם שלא על פי הלכה, וממילא לא יגרע מכוח השפעתו של משה על ישראל כמלוא נימה.

ואחר כך כשפינחס הזכיר למשה את ההלכה ואמר לו "מקובלני ממך הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", התחיל באמת משה רבנו לאזן ולחקור את פשר הדבר, איך זה יתכן שהלכה זאת תתעלם ממנו בשעת הצורך דוקא, כשהיא נוגעת למעשה, והוא בא לידי מסקנא, שאדרבה, שדוקא מפני שההלכה הזאת היא נפלאה בעיניו והוא עומד תוהה ומתפלא איך זה יתכן שנעלמה ממנו הלכה זו, דוקא זהו אות ומופת שמאת ה' היתה זאת שהוא בתור מנהיג ופרנס הדור לא ישתמש במידה זו של קנאות, כי לא יאות למנהיג להיות קנאי אלא עליו להיות מתון ומחושב במעשיו ואז תלך ותתחזק מידת השפעתו על הציבור, ולכן אחר שמשה רבנו כבר עמד על הדבר הזה והבין את הרמז שנרמז לו בזה שנתעלמה ממנו הלכה זאת, כשפינחס הזכיר לו את ההלכה אמר לו "קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא", כלומר לך ודכוותך ראוי והגון להיות קנאי כי עדיין לא מוטל עליך עול מנהיגות הציבור, מה שאין כך אני שמוטל עלי טרחת ומשאת העם, ועלי להתאמץ בכל מיני טעדיקי להשפיע עליהם שילכו במעגלי היושר והצדק, חלילה לי להשתמש במידת הקנאות, כי על ידי זה אני עלול ח"ו לאבד את כח השפעתי על הציבור ואז לא יאזינו לדברי ולא ישמעו אמרי פי.

וכמו שאנו רואים כאן שמשה רבנו הבין את הרמז שנרמז לו בזה שנתעלמה ממנו הלכה זאת, והוא שמר את

ידיהם שיהיו אמונה ולא לכלך אותן בדמיהם של עובדי עבודה
הללו, כדי שלא לתת פתחון פה לכל בני עולה להביט אחריו
ולדבר בו כעל שופך דמים והורג אדם, ועל ידי כך למעט
את דמותו כמנהיג אצל העם ולהחליש את כח השפעתו
עליהם, כך אנו רואים את הדבר הזה גם אצל דוד המלך ע"ה.
כשדוד המלך אמר אל נתן הנביא לאמור: ראה נא אנכי
יושב בבית ארזים וארון האלקים יושב בתוך היריעה... והוא
רצה לבנות בית עולמים לה', היה דבר ה' אליו ביד נתן הנביא
לאמור: "כה אמר ה' צבאות... כי ימלאו ימך ושכבת את
אבותיך והקימות את זרעך אחריו אשר יצא ממעריך והכינות
את ממלכתו, הוא יבנה בית לשמי... (שמואל ב', ו'—י"ג),
והטעם כי אותן הידים ששפכו דם לא יתכן שאותן הידים
עצמן יבנו בית ומשכן לה', ואף על פי שכל מה שדוד המלך
עשה היה כדין וכל מעשיו לא היה בהם פגם אף על פי כן
לא נאה ולא יאה שהוא יהיה הבונה את בית העולמים לה',
כי זה יתן פתחון פה למלעיזים דוברי עתק על צדיק, ורק
שלמה המלך שאמת ושלום היו בימיו, רק לו נאה ויאה לבנות
בית זבול לה' מכון לשבתו עולמים.

כי בית עולמים לה', מקום שממנו בא "אורו של עולם"
שאליו ינהרו כל הגוים (ב"ב דף ד', ע"א), לא יתכן שיוקם
בידים מגואלות בדם אף שדם זה נשפך כדת וכדין על פי
חוקי התורה, אף על פי כן יש בזה פגם, וכמו שמצינו שאסור
לבנות את המזבח באבני גזית כמו שנאמר, ואם מזבח אבנים
תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה
(שמות כ', כ"ב), כי המזבח ובית המקדש עצם קיומם הוא
בניגוד מוחלט עם שפיכת דם וחרב.

והנה בחוקת פרה אדומה נאמר בתורה: ולקח הכהן
עץ ארז ואזוב... והשליך אל תוך שריפת הפרה (במדבר י"ט,
ו'), ולכאורה יש לדקדק על ציווי זה כי יש להבין למה ציוותה
התורה להשליך אל תוך שריפת הפרה שני דברים המנוגדים
זה לזה בתכלית, היינו עץ ארז ואזוב, שהרי הארז מסמל את
הגאות והגבורה בעוד שהאזוב מסמל את הענוה והחולשה,
כי הארז איתן מושבו בארץ, גזעו עבה וחזק, ענפיו רבים
ומרובים ומתנשאים אל על, גבוה וזקוף הוא מכל האילנות

ורוח וסערה לא יצליחו להניעו ולהזיזו, ולעומת זאת האזוב הוא נמוך וקטן בקומתו ומושביו בארץ הוא רפה וחלש, הוא מתנענע ונע הנה והנה מכל רוח קלה, כי נענה הוא בראשו לכל משב רוח ונותן לו לרוח לעבור על ראשו, כי לולי זאת היה נעקר מיד ממקומו והיה נהדף כמוץ, ואם כן באמת הלא דבר הוא, מה ראתה התורה על ככה לצוות להשליך את שני הדברים המנוגדים בטבעם זה לזה אל תוך שריפת הפרה. אולם דא עקא, דוקא מפני שהארז והאיזוב מנוגדים הם בטבעם זה לזה תכלית ניגוד, דוקא בגלל הדבר הזה ציוותה התורה להשליכם אל תוך שריפת הפרה, שהרי פרה אדומה כוחה גדול לטהר אפילו טומאת שבעה החמורה מאד, מטהרת היא הפרה מנקה ומלבינה היא את הטמא מכל חלאת זוהמתו, היא מזכה אותו ומעבירה ממנו את טומאתו לגמרי ועושה אותו לטהור לכל דבר, ומבחינה זו דומה היא פרה אדומה למנהיג ופרנס הדור שמוטל עליו גם כן התפקיד לטהר על ידי כח השפעתו את צאן מרעיתו מכל חלאת חטא וזוהמת עון, לקרבם לתורה ולמצוה על ידי שיחזירם בכח השפעתו בתשובה גמורה.

ולכן אם פרנס הדור ומנהיג הציבור רוצה באמת ובתמים למלא את תפקידו להיות רועה נאמן לעדתו לשאת טרחם ומשאם תלונתם ומשוגתם ולהמציא מזור ותרופה לכל אשר נואלו וחטאו, אז עליו לסגל לעצמו שני הכוחות המנוגדים הללו כוח הארז וכוח האיזוב.

מחד גיסא צריך המנהיג לסגל לעצמו את סגולת הארז, סגולת הגאות והגבורה, צריך הוא להיות גבור וחזק באמונתו אשר כל רוח וסערה לא יזיזוהו ממקומו, צריך הוא לעמוד ללא חת איתן ואמיץ נגד כל הקמים עליו להחליש אף במעט את עיקרי אמונתו ויסודי תורתו, כי רק אם יהיה גבור כארז, רק אז יוכל להשפיע על אחרים שיתיחסו אל דבריו בכבוד ובאימון.

אכן מאידך גיסא צריך הוא לסגל לעצמו גם סגולת האיזוב, כי לא יתכן שמנהיג הדור ישתמש תמיד במקל חובלים ויוכיח לעדתו בדברים בוטים כמדקרות חרב, יתן קולו עליהם בזעם ויגער עליהם ברעם, כי אם ינהג כזו תמיד,

כי אז מן קול גערתו ינוסו ומן קול רעמו יחפזו להטות לו כתף סוררת ואמרות פיו לא יעשו פרי, רק אם ישתמש המנהיג גם במקל נועם וישא מדברותיו במתק ורוך, בהסברת פנים ובענוה בעדינות ונעימות, רק אז יוכל המנהיג להשפיע עליהם ודברי תוכחתו יכנסו כשמן לעצמותיהם ויביאו מזור למשוגתם.

וכדי לסמל את הדבר הזה צייתה לזאת התורה להשליך אל תוך שריפת הפרה עץ ארז ואיזוב, כדי לרמוז שפרנס הדור ומנהיג העדה שתפקידו דומה לתפקידה של פרה אדומה, שעליו לסגל לעצמו שתי סגולות מנוגדות, סגולת עץ הארז וסגולת האיזוב, כלומר סגולת הגבורה והאומץ מחד גיסא וסגולת הענוה והרוך מאידך גיסא, כי רק אם יסגל את שתי הסגולות המתנגדות הללו, רק אז יצליח בתפקידו ויהיה ראוי להיות רועה נאמן לעדתו.

כי חלילה לו למנהיג הדור להתנשא על בני עדתו כארז הלז בהראותו להם שהוא מורם מהם והוא עולה עליהם, אלא עליו להיות רך וגמיש כאיזוב הזה, עליו לכפוף את קומתו וגבו ובהטותו אליהם צריך הוא למושכם אליו בחבלי נועם ובעבותות אהבה, רק אז ימצאו דבריו מסילות ללבם וישאירו שם רישומם לאורך ימים.

ועל אחת כמה וכמה אסור לו למנהיג לעטוף קנאה בפנותו אל בני עדתו, אלא עליו לפנות אליהם במתק אמרים בנועם ורוך, כי רק על ידי אהבה ורעות יוכל לרכוש את לבם, וכבר אמר הגאון הקדוש מוה"ר א"י הכהן קוק ז"ל מוטב לו לאדם להכשל בעבירת "אהבת חנם" מלהכשל בעבירת "שנאת חנם", ואם פרנס הדור ומנהיגו יפנה אל העם בכוח ובעוז בגבורה וקנאה יוכל להוליד חלילה "שנאת חנם" ומחלוקת במקום אהבה ושלוה.

והנה ידוע מה שאמרו חז"ל שיתרו שבע שמות היו לו ואחד משמותיו היה יתר, על שם שיתר פרשה אחת בתורה, פרשת ואתה תחזה (ראה רש"י ריש פרשת יתרו) ולכאורה קשה להבין מאי האי, הרי מצינו בתורה שהרבה דברים דיבר יתרו למשה רבנו גם לפני פרשת ואתה תחזה ואם כן למה דוקא פרשת "ואתה תחזה" נקראת על ידי חז"ל בשם פרשת

יתרו, הלא מן הדין ראוי לקרוא בשם פרשת יתרו את כל המסופר בתורה על הדברים שאמר יתרו למשה ולא רק את פרשת "ואתה תחזה".

אבל הענין הוא כך, כל הדברים שדיבר יתרו למשה רבנו לפני פרשת "ואתה תחזה" היו דברי בקורת, הצבעה על חסרונות וגילוי מומים, כי יתרו כשראה את סדרי הצבור בישראל ומנהגיו שלא היו לפי רוחו וטעמו נתמלא רוח קנאה והתחיל להשמיע באזני משה דברי בקורת דברים קשים כגידים לאמר: "לא טוב הדבר אשר אתה עושה, נבול תבול גם אתה גם העם הזה אשר עמך" (שמות י"ח, י"ז-י"ח) ולכן לא ראו חז"ל לנכון לכנות את כל הדברים הללו של דברי בקורת וגילוי מומים בשם פרשת יתרו, מפני שלא דבר גדול הוא להשמיע דברי בקורת על מה שאינו לפי רוחו וטעמו של המשמיע, ולא מידה נכונה היא לעטוף קנאה ולהשמיע בזעם דברי תוכחה, כי על ידי קנאות ותוכחת זעם לא יתוקן דבר, ומי יודע אם הקנאות אינה קנאות "לשמה" כלומר קנאות לשם קנאות, ולא קנאות לשם תיקון, מי יודע אם דברי התוכחה שהמוכיח משמיע בקולות וברקים בקללות וחרמים ממקור קדוש ינובון ואל מטרה נעלה יקלעון, אולי חלילה להיפך, מקור הדברים הוא נאלח ומתועב מקור של פירוד ומחלוקת של שנאה והרס.

ולכן לא ראו חז"ל לנכון לקרוא בשם "פרשת יתרו" את כל המסופר בתורה על יתרו, ואפילו מה שנאמר בתורה החל מהפסוק "ויהי ממחרת וגו'", רק כשיתרו אמר למשה רבנו "ואתה תחזה וגו'", כשיתרו לאחר שגמר להשמיע את דברי הבקורת התחיל ליעץ למשה איך יש לתקן את הענינים, איך יש לבנות ולכוון את מערכת חיי הציבור ומשפטו כדי שיתנהל הכל על מכונו בלי פרץ וצווחה, רק אז כשאנו נוכחים לדעת שיתרו לא נשא את נפשו רק כדי להשמיע בקורת של סרק אלא כוונתו היתה לתקן ולבנות, ואם הוא השמיע ברוב קנאתו דברים קשים ומרים לא התכוון בהם כדי לקנטר ולחלוק אלא התכוון להבליט את התוצאות הקשות שיצאו במשך הזמן אם לא יתוקן הדבר, רק אז ראוי לכנות את דברי יתרו בשם פרשת יתרו ולהעלותם על נס "על שיתר פרשה

אחת בתורה, ולכן רק החל מפרשת "ואתה תחזה" מכנים חז"ל את הדברים בשם "פרשת יתרו", כי רק החל מפרשת ואתה תחזה רואים אנחנו שקנאותו של יתרו היתה קנאות לשם שמים, קנאת אמת, ורק לאחר שיתרו אמר פרשת "ואתה תחזה" קבעה לו התורה שם מיוחד על זה, היא הוסיפה לו את השם "יתר" על כל שמותיו.

ודבר זה שלא תמיד דרך הקנאות היא דרך נכונה כפי שאנו לומדים מפרשת יתרו וכפי שראינו גם כן אצל משה רבנו כפי שביארנו, דבר זה לא חדר להכרת רבים, ולצערנו הרב נמצאים עוד רבים הדוגלים בדרך הקנאות בנוגע לדבר שמן הראוי היה דוקא להמנע מקנאות אלא להשתמש בדרכי נועם שהיא דרך התורה כמו שנאמר, דרכיה דרכי נועם ונתיבותיה שלום, והם, לא רק שאינם הולכים בדרכי נועם ונתיבות שלום, אלא שהם עוטפים קנאה ונאפדים נקמה.

כוונתי היא בנוגע לארץ ישראל וכל הנעשה בה, שרבים הם הקנאים המוכנים לקחת רומח בידם, ורבים הם המבקרים בעוז וזעם, בעוד שמן הראוי היה להתרחק מקנאות ומדברי בקורת של סרק אלא להרבות בשלום על ידי תוכחת מוסר של מתק אמרים ורוך דבורים, כי רק דרך זאת תועלתה מרובה להרבות שלום ולקרב לבבות.

וכבר אמרתי בטוב טעם על מה שנאמר בתורה בענין נגעי בתים: ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית (ויקרא י"ד, ל"ה), והנה כבר עמדו חז"ל למה נאמר בפסוק שהוא אומר לכהן "כנגע נראה לי בבית", ואמאי לא אמר לכהן פשוט "נגע נראה לי בבית", והם תירצו שהתורה רוצה להדגיש בזה שהדין הוא שרק הכהן הוא מוסמך להחליט ולומר שזהו נגע טמא, ואפילו אם בעל הבית הוא תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי אלא כנגע נראה לי, שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין שם תורת טומאה (רש"י שם).

אולם יש להטעים את הדבר הזה מבלי לנגוע בהלכה הזאת, והוא, על פי הידוע שמטבע האנשים הוא שלא להוציא לזות שפתים על עצמו וקרוביו וכן על מה ששייך לו, אף על פי שהענין הוא אמת, ואם ראה האדם איזה מום בבנו

או שעשה איזה מעשה שלא יעשה, מטבעו הוא, לא לומר בפה מלא כזאת וכזאת נמצא בבני, או כך וכך עשה בני, כי מצד טבעו אינו רוצה לפתוח פיו ולהשמיע את החסרון והמגרעת הנמצאים בבנו, אלא מדרך האדם להמעט עד כמה שאפשר את תיאור החסרון והמגרעת, ולספר על כך כאילו הדבר עדיין אינו מוחלט שיש בבנו מום זה או שהוא עשה את המעשה המכוער הזה, ולכן הוא משתמש בספרו את הדבר בלשון כזה שמשמעותו שהדבר עדיין אינו מוחלט ויתכן שהוא טועה בזה ובאמת המום איננו מום והמעשה אינו רע כל כך כמו שנדמה.

אבל כשהמדובר הוא לא בעצמו או בקרוביו, אלא באיש זר שאינו קרובו, אז המספר אינו נזהר כל כך בלשונו, אלא הוא מספר גופא דעובדא היכי הוה באופן שלא משתמע בשני פנים, כי רק אם הדבר נוגע לעצמו או לקרובו נזהר הוא שלא לפתוח בגנות בנו או בגנות עצמו מה שאין כן כשהדבר נוגע לאחרים אינו חש לדבר הזה.

ולכן מכיון שהבית המנוגע הוא ביתו שלו ולא בית של אחרים, מטבע האדם שלא לפתוח בגנות דבר ששייך לעצמו, ולזאת כשהוא בא להגיד לכהן על הנגע הוא אומר "כנגע נראה לי בבית", כלומר אינני בטוח עדיין שהבית מנוגע כי יתכן שרק נדמה לי שיש כאן נגע אבל באמת אינו נגע, אבל לו היה מדובר על בית של אחרים והוא היה בא לספר על כך לכהן בודאי היה אומר "נגע נראה לי בבית" כי לא איכפת לו לדבר סרה בביתו של חבירו.

לכן אם רואים אנו אנשים מוציאי דיבת הארץ והם מדברים סרה על ארץ ישראל ומספרים בגנות יושביה, אם רואים אנו אנשים שרוח קנאות עברה עליהם ופיהם מלא עתק של כל מיני מומים וחסרונות שהם רואים בארץ ולשונם יהגה ריק, רינת דברי בקורת על מנהגי הארץ ויושביה, אות ומופת הוא שכזרים הם חושבים את עצמם ביחס לארץ ישראל כאילו אין להם חלק ונחלה בה, כי לו היו חשים בלבם איזו קרבה נפשית לארץ ישראל לא יתכן שהיו ששים אלי קנאה ושמחים על כל גילוי של מום וחסרון, כי מי אשר "לו הבית" אף פעם לא יאמר "נגע נראה לי בבית" אלא יאמר

„כנגע“ כלומר, הוא אינו מוכן להצהיר שאפסה כל תקוה לטהר את הנגע, אלא הוא בא אל הכהן ומבקש ממנו עצה ותחבולה איך לתקן את הדבר ואיך לטהר את הבית, ואם ניכר הדבר שעיקר כוונתם הוא להשמיע דברי בקורת של סרק סימן הוא ומופת נאמן שחסר להם הרגש כאילו גם הם יש להם שייכות לארץ ישראל אלא נחשבים הם כאילו הם עומדים חוצה לה.

וכדאי להזכיר כאן מילתא מעליא שיש לה שייכות לענינו, מה שאמר הגאון ק' מוהרא"י הכהן קוק זצ"ל, בביאור הכתוב מה שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים: „אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך“, ולכאורה יש לדקדק למה מכנה דוד המלך את האנשים הללו בשם „מחרפים“ — „אשר חרפו עקבות משיחך“ — הלא הם מחרפים רק את „עקבות המשיח“ משמע דבעצם ביאת המשיח הם מאמינים גם כן, אלא שאין הם מאמינים „בעיקבתא דמשיחא“ כלומר במה שיהיה בזמן ביאת המשיח, ואם כן מכיון דבעיקר ביאת המשיח גם הם מאמינים, למה ראוי לקראותם בשם „מחרפים“, ואמר הרב קוק זצ"ל, דבעקבתא דמשיחא יקרו עם בני ישראל דברים שהם למעלה מן הטבע שהשכל האנושי לא יוכל להשיגם, מי למשל היה יכול להעלות על הדעת שהעם הכי נאור בעמי אירופה, עם שהעמיד מתוכו חכמים וסופרים, הוגי דיעות בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה, מי היה יכול להעלות על הדעת שדוקא העם הזה שהיה צריך לשמש דוגמא לגויים כנושא לפיד הקידמה, קדמת האנושיות, שדוקא עם זה יהפך לעם פראי אדם צמאים לדם נקיים וחפים מפשע, מי היה מאמין אם היו אומרים לו, שדוקא העם הזה הנאור והמפותח יתזור שבע מעלות אחורנית עד שיהיה יותר גרוע מחיות בר טורפות ודורסות, וישלח את חרון אפו בכל אשר בשם ישראל יכונה להרוג ולאבד למכה ולחרפה, ויביא אבדון וכליה על למעלה משה מליונים מבני עמנו להרגם ולטבחם ללא רחם על נער וזקן עולל וטף, הלא דבר כזה אם היו מספרים למישהו שככה יהיה, היה אומר שרק חלום בלהות הוא שאין לו שום אחיזה בעולם המציאות, ואכן רק המציאות המרה, מה שקרה בזמננו לעינינו, כשחזינו

בבשרינו¹ מה שעולל לנו האויב הנאצי, המציאות הזאת שטיפחה על פנינו, היא שהצביעה לנו על מהותו וטבעו של העם הנאור הזה, ועל מהות וטבע חכמתו.

ומאידך גיסא, מי למשל היה יכול להעלות על הדעת שיבוא זמן ושה פזורה ישראל יכונן מדינה רבונית בארץ ציון וירושלים וכל עמי עולם המאוגדים באיגוד האומות המאוחדות יכירו במדינה זאת מתוך הכרה מליאה שגם לעם ישראל הזכות המליאה לכוון את חייו עלי אדמות כרצונו, ואין עליו להיות יותר כפוף למרותו של שלטון זר, ואם היו מספרים דבר כזה בזמן מן הזמנים למישהו, האם לא היה אומר שחזון שוא הרחוק מן המציאות אנו חוזים, ודברי רוח אנו הוגים, שאינם לפי מהלך מאורעות העולם וכללי טבע התפתחות העמים, ואכן רק מציאות הדברים מה שענינו חזו ולא זר בקיום חזון מדינת ישראל, רק המציאות הזאת היא שהכריחה אותנו להאמין בקיומו של פלא זה ששמו מדינת ישראל.

וזהו מה שאמר לנו דוד המלך ע"ה: "אשר חרפו עקבות משיחיד", כלומר, בעקבות המשיח יקרו עם עם בני ישראל מאורעות שיהיו למעלה מדרך הטבע, והשכל האנושי לא יוכל לתפושן אם היה מישהו אומר מראש שיקרו המאורעות הללו, ואולם כשקורים לעינינו מקרים שכאלו שאי אפשר לבארם בשום אופן בדרך השכל וההגיון, בין אם הם מקרי פורעניות בין אם הם מקרי פדות וישועה, מי פתי ולא יאמין שאכן מאת ה' היתה זאת, מי עינים לו ולא יראה את היד הגדולה של ה' המקרבת את קץ הפלאות, והקוראת לנו לשוב אל ה' בכל לבנו ונפשנו.

אבל אם נמצאים כאלה שאפילו לנוכח המאורעות הללו המתהווים לעיניהם, מאורעות שהם למעלה מדרך הטבע, ושצריכים לשמש לנו אות ומופת על הגאולה הקרובה ועל הלמות פעמי רגלי משיח ה', והם האנשים הללו מרוע לבם וזדונם עושים את עצמם כאילו טחו עיניהם מראות את יד ה' ואומרים, שאך מקרה ממקרי הזמן ותהפוכותיו הם המאורעות הללו, במקום שהמאורעות הללו שהתהוו לעיניהם ילמדו אותם וכל התועים כמותם, בינה, שיתנו גם הם את ידם לפנות דרך ולסלול מסילה לאלקינו, הם ממשיכים ללכת בדרך כסל

למו, ואומרים שכל המקרים והמאורעות הללו שבאו בעקבתא דמשיחא, אך מקרים טבעיים הם שאין ללמוד מהם כלום, האנשים האלה ראויים להקרא בשם „מחרפים“ ואת השם הזה קבע להם דוד המלך ע"ה באומרו „אשר חרפו עקבות משיחך“, כי בזה שהם מחרפים את עקבות המשיח, את המאורעות והמקרים הבאים להורות לנו ולבשר על ביאת המשיח הקרובה, באומרם שאין ללמוד מהמקרים והמאורעות הללו כלום, ואין הם מבשרים את בוא היום הגדול של ביאת המשיח, בזה עצמו כאילו מחרפים הם את אמונת ביאת המשיח עצמו, ולכן שפיר יש לכנות את האנשים הללו בשם מחרפים, שאף שהם מחרפים רק את „עקבות משיחך“ אבל דומה זה כאילו הם מחרפים את „משיחך“ עצמו.

ולכן לא טוב המעשה שעושים כל אלה המדברים סרה על מדינת ישראל, מספרים בגנותה ומתאמצים להראות את קלונה, כי בזה הם ח"ו בבחינת „אשר חרפו עקבות משיחך“ והוא דומה כאילו הם מחרפים את עצם אמונת המשיח, ובעוד גם הם מודים שהפורעניות שירדה על עמנו בדורנו יש לה שייכות עם „עקבתא דמשיחא“ שהרי כל הצרות והתלאות שנחתו על ראשינו בתקופה האחרונה הם בגדר של „והפלא ה' את מכותיך“, כי המכות הללו גפלאות הן מבינת אדם והשגתו והן למעלה מדרך הטבע, אף על פי כן לא חלים ולא מרגישים הם שהפלא והמופלא שבהקמת מדינת ישראל גם זהו „מעיקבתא דמשיחא“, ועליהם להיות זהירים ונשמרים שלא יהא חלקם בין אלה „אשר חרפו עקבות משיחך“

ועתה פתח דברינו יאיר לנו במה שביארנו, שמסגולות המנהיג בישראל, להתרחק ממידת הקנאות, דאף שמידה זו גדולה וחשובה היא בערכה עד למאוד בעת הצורך וכמו שמצינו שאמר לו הקב"ה למשה רבנו ע"ה: „פינחס בן אלעזר... השיב את חמתי... בקנאו את קנאתי...“ לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כ"ה, י"א-י"ב), אף על פי כן נרמז למשה רבנו שעליו בתור מנהיג להמנע מקנאות אפילו בשעת הצורך הכי גדול, כדי שלא לתת פתחון פה ללזות שפתים לומר שמעשה זה שהוא עשה מתוך קנאות בא בעצם מתוך מידות רעות אחרות שבטבעו, לכן עליו

בתור מנהיג לנהוג בנחת ובמתינות ולא בתוקף וקנאות, כי אחרת יאבד את כוח השפעתו על צאן מרעיתו.

אולם ישנו עוד דבר שמנהיג בישראל צריך להתרחק ממנו, וגם כן מאותו הטעם שלא לתת פתחון פה ללזות שפתים, וכבר כתבתי על כך באורך בספרי „חזון יוסף“ פ' קרח, והוא שעל המנהיג בישראל להמנע מכל דבר העלול לעשות רושם כאילו עיקר רצונו ומגמתו הוא אך טובת עצמו, כי אם יתן פתחון פה ללזות שפתים כזה שוב ימנע ממנו להשפיע על בני עדתו כלבבו, אלא עליו להבליט בהנהגתו שרק אשרם וטובם של בני עדתו הוא כל עיקר מגמתו, וכמו שאמר משה רבנו אל ה', „לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם“, (במדבר ט"ז, ט"ו), ולכן באמת זכה משה רבנו להיות אב לנביאים, לקודמים לפניו ולבאים אחריו, וכמו שאמר הכתוב: „לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט“ (במדבר י"ב, ח').

ועל הכל על המנהיג בישראל לנהוג תמיד בסגולת מידת האזוב, מידת הענוה והרוך, להתקרב אל הרחוקים ולמושכם אליו בעבותות אהבה של נועם שפתים ומתק דברים, ולא חלילה לנהוג בסגולת עץ הארז תמיד בתוקף וקנאות ולדבר אליהם תמיד דברים כדרבונות וחרבות, אלא עליו להוכיחם בשובה ונחת ולהיות דורש טוב ודובר שלום, ואז יברך ה' את עמו בשלום.